

**Govor generalne sekretarke
Vijeća za regionalnu saradnju Majlinde Bregu
na samitu Evropske unije i Zapadnog Balkana
Tirana, 6 decembar 2022. godine**

Vaše Ekselencije,

Prvi samit Evropske unije i Zapadnog Balkana u našem regionu, i to u mom rodnom gradu Tirani, *značajan je na mnogo načina*, između ostalog i zbog svega dobrog što EU ima da ponudi, kao i zbog svježine koja se unosi u dinamiku između onih koji donose i onih koji oblikuju odluke.

Ono po čemu bi ovaj događaj, međutim, mogao prerasti simboliku i postati istorijski jesu rezultati koje postignemo kao i zajedničko opredjeljenje ka hrabrom i predvidivom vremenskom okviru evropske integracije. Rad na političkoj povezanosti Evropske unije i Zapadnog Balkana i održavanje njegove sveobuhvatnosti zahtjevaju dodatne napore.

Ništa manje ne garantuje ni geopolitički prioritet regiona za EU, ali i za sam region. Život bi bio mnogo lakši uz Zapadni Balkan pod krovom evropske kuće, a ne izvan nje, na kiši, gdje druge zemlje nude sklonište.

Nažalost, *kontekst je potpuno drugačiji od onog kada smo se susreli na Brdu* sa svim što se u međuvremenu dešavalo u svijetu.

Uticaji rata u Ukrajini se na Zapadnom Balkanu mogu se grupisati u tri glavne zabrinjavajuće oblasti, i to ekonomski pad, sigurnost hrane i energenata, te nacionalna sigurnost i zaštita.

U ovom trenutku *region drhti zbog energetske nesigurnosti i nedaća koje donosi inflacija*, koja dostiže *25 posto*, dok ogromni porast potrošačkih cijena može gurnuti *dodatnih 13 posto* našeg stanovništva *u siromaštvo*.

Građani i privrednici regiona *osjećaju težinu poremećaja koje je rat donio u smislu ekonomske krize*, a *85 posto njih se slaže da nestašice u snabdijevanju energentima i sve veće cijene hrane značajno utiču na sigurnost i političku stabilnost njihovih ekonomija*.

Posebno izdanje našeg *Balkan barometra*, međutim, *bilježi i ohrabrujuće znakove na koje se možemo nadovezati*. Naime, *83 posto* smatra da *regionalna saradnja može doprinijeti boljoj ekonomskoj otpornosti*.

Opći konsenzus vezan za regionalnu saradnju, koja je *konstanta svih ispitivanja javnog mnijenja*, najjači je *vjetar u leđa* našim aktivnostima kojima *se obezbjeđuje da sveobuhvatna regionalna saradnja donosi direktne rezultate onima kojima je i namijenjena, odnosno našim građanima*.

Snažna saradnja i integracija regiona u evropske zajedničke aktivnosti u oblasti *energetske sigurnosti i zelene agende* ostaju prioriteta u tom pogledu. *Paket energetske podrške EU vrijedan milijardu eura je izuzetno vrijedan. Ne želeći uznemiravati već preduprijediti, treba reći da bi region za postizanje cilja nulte neto emisije do 2050. godine trebao uložiti oko 100 milijardi eura samo u energetske efikasnosti, što obuhvata i 50 posto uštede energije*.

Za konkretan uticaj regionalne saradnje ne trebamo tražiti druge primjere do tri nedavno potpisana *regionalna sporazuma o mobilnosti, koja su potvrđena tokom samita u Berlinu a kojima će se omogućiti akademska i profesionalna mobilnost i pružanje usluga u okviru jednog zajedničkog tržišta*. Štaviše, *slobodnim kretanjem s ličnom kartom će se obezbjediti da više niti jedna odbijena viza ne spriječi putovanje, povezivanje ili komunikaciju*, kao što se to ranije dešavalo u prevelikom broju slučajeva.

Ovi sporazumi čine *osnovne elemente istinskog zajedničkog regionalnog tržišta u nastajanju*. Tržišta čiji se *potencijal može maksimalno iskoristiti ako se propisno integrira u jedinstveno tržište EU*.

Dame i gospodo,

S obzirom da društva i ljudi ne mogu opstati bez određenog stepena očekivanja, ali i uređenja, dan smo počeli *potpisivanjem Deklaracije o romingu, kojom se uređuje smanjenje cijena rominga između regiona i EU. Nimalo lakim samoregulirajućim i dobrovoljanim procesom smanjenja cijena, zajedno sa snažnim reformama u domenu politika koje vlade trebaju provesti, značajno će se smanjiti cijene usluga prenosa podataka u romingu od 1. oktobra 2023. godine. Smanjenja će se nastaviti sve dok se ne ostvari konačan cilj a to je smanjenje cijena rominga na približno isti nivo domaćih cijena 2027. godine*.

Pregovori o postizanju sporazuma nikada nisu lagani. Nekada su prava borba.

Danas je potpisivanje ovog dokumenta opet pokazalo da:

- Zapadni Balkan može biti mjesto suprostavljenih politika i sporova, pa čak i frustracija, ali ima ogroman prostor za zajedničko djelovanje, motiviran zajedničkim razumijevanjem napretka.
- povezivanje ljudi, roba, usluga i kapitala govori o afirmativnoj svrsishodnoj, a ne slučajnoj, perspektivi povezanosti.
- možemo, zato što radimo.

Nadam se da će se *moj živahan i dinamičan duh inspirisan Tiranom prenijeti i na naš budući zajednički rad*, jer moramo *napornije raditi zajedno, i kao region, i kao evropska porodica i kao međunarodna zajednica*.